

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvette:
 Egy évre — 10 Kbn
 Helyi előfizető — 4 " "
 Kétféle módon kérése:
 Egy évre — 20 Kbn
 Helyi előfizető — 5 " "
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 Kbn
 Helyi előfizető — 6 " "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Magyarországi kiadványok megvásárolhatók a hivatásos újságosoktól és a kiskereskedőktől.
 Helyi előfizetői: Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A kiadványok kifizetése a kiadványosok vagy a postai hivataloknál.
 Helyi előfizetői és hirdetői: Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 Helyi előfizetői és hirdetői: Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

NAGYVÁRAD június 9.

A legujabb attractió.

(—a.) A fine de siecle, a századvégi idegesség nem tűnt le a múlt századdal együtt, hanem átláthatóan a XX. századba is és most még jobban pusztítja az emberek idegeit, mint a szerencsétlen fine de siecle, melynek oly sok torzszülöttje volt.

Hogyan, mivel lehetne feltűnést kelteni! Mivel lehetne az emberek figyelmét, érdeklődését magára vonni? Ezen töri a fejét mindenki, bár alig ért el még az ugynevezett közpályához is.

Nem arra törekednek ma az emberek, hogy kötelességük becsületes, lelkiismeretes teljesítésével kiérdemeljék elöljáróik megaláztatását és szerény magaviselettel méltóvá tegyék magukat polgártársaik tiszteletére. Ezen a nyárspolgári felfogáson már a fine de siecle embere is túltette magát. Annál inkább magasan felülemelkedik ezen a XX. század embere.

Ma érvényesülni akar mindenki. Nem érdemek útján, hanem protectióval. Nem szerénység által, hanem maga-magának kínálgatásával, sőt azt mondhatnók, tolakodással. Nem tehetsége révén, hanem stréberséggel.

Eddig elég volt az érvényesülésre a feltűnési viselkedés, a minduntalan való szerepelni vágyás, meg egy adag nagyzo-lás, melylyel akár a társaságban, akár az egyleti vagy közgyűlési tervekben tulliczi-

tálni, tulkiabálni törekedett az illető valamennyit.

Ma már ez kevés. valami exotikus, különöz dolgot kell művelni, hogy magára vonja valaki az érdeklődést, a közfigyelmet.

Nemcsak a közéletben vagyunk így, — így vagyunk más téren is.

Az irodalom és művészetben, akinek nincs elegendő talentuma és nincs megfelelő alapos tanulmánya, amelynek segítségével érdemes dolgot produkálhatna, az kaviárhoz nyul, az érzékiséget ingerlő pikantériákat és trágárságokat talál fel, vagy cinikus módon megtámadja mindazt, ami eddig az emberiség nagyobb részének szent volt a hitet, a hazát, vagy a mult tiszteletre méltó traditióit.

A fine de siecle ezt annyira kihasználta, hogy ma már ez sem kaviár többé, ez sem bír már ingerlő erővel a beteg idegekre.

Ugyanezt a célt szolgálja a szeczeszió is. Lehet az irodalmi vagy művészeti termék akármilyen torz, csak sablonos, szabályszerű ne legyen. Kificzamodott láb, kicsavart nyak, zöld tehén vagy vízi tők a szilvafán, egyszerű akármilyen, ami nem rendes ingerli az embereket, ha dicséretet és elismerést nem is arat, de feltűnést kell, nevét emlegetik és ez elég a modern embereknek.

És így vagyunk már a mulatságokkal is.

Szenzáció. érdeklődés keltés mindenáron — erre törekszik XX. század embere a mulatságokban is. — Csak az

exotikus dolognak van már ingere itt is.

Budapestet világvárossá akarja tenni az idegen forgalmi vállalat. Jól teszi. Ohajtjuk mi is szivünkben, hogy az legyen, akkor lesz igazi büszkesége a magyar nemzetnek.

Halmozzuk össze a tudomány és művészet, ipar és kereskedelem kincseit ékes fővárosunkban, melyet oly pazarul megaládot a természet, — akkor világváros lesz belőle.

De nincs okunk büszkélkedni a világvárosi jellegre vagy az óriási idegen forgalomra, ha azt fővárosunk hirhedt éjjeli mulatóhelyeinek vagy a . . . bikaviadaloknak köszönheti.

A XX. század emberének már csak a bikaviadal a kaviár — ennyire jutottunk. Még csak ez hiányzott, hogy boldog legyen a magyar. Nincs semmi más kívánni valója népünknek.

Olyan rossz termés fenyeget bennünket, amilyen nem volt két évtized óta, a mult évi adóhátralék meghaladja az ötvenmilliót, — — de azért izgató mulatság kell, a milyen nincs másutt sehol, — bikaviadal, 100 koronás helyárrakkal. A mi beteg társadalmunkat nem is izgatja más semmi.

Ez a legujabb attractió is csak ideig-óráig fogja megtartani vonzerejét, — addig, amíg teljesen tönkre teszi idegeinket és megtölti nyomorék testü és beteg lelkü emberekkel a szanatóriumokat és elme-gyógyintézeteket.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A b o a.

Irta: LEON XANROF.

Egy párisi színház forró füledt levegőjű karzatán többek között egy sovány házaspár is ül, amely a kishivatalnoki osztályhoz tartozik. Egészen belemertülnek a szomorujáték nemes élvezetébe. Egy pillanatra megzavarja őket egy kövér urnak a megjelenése, aki közvetlenül mellettük foglal helyet. Ujra a megrendítően sötét cselekmény felé akarnak fordulni teljes figyelmükkel, de akkor az asszony rémülten felsikolt. A férje és a szomszédai aggódva felugrának.

A férj: Mi az? (Bizalmatlan pillantásokkal méregetve a mellettük ülő vastag urat).

Az asszony: (Tragikus mozdulattal a nyakához nyul.) Nincs meg a cicidám!

A férj (a közléstől megrémülve): O talán csak nem! Hiszen nem veszíthetted el; egyetlen pillanatban sem hagytalak magadra! (Három divatárusleány, aki a házaspár mögött ült, erre a megjegyzésre hangos kacagásra fakad).

Az asszony (haragos pillantást vetve a három jókedvű leányra): Ha ugyan nem lopta el valaki a boámat! (Ezenközben lehajol és a földön keresi az elveszett boát.) Hopp megvan!

A vastag ur (élénken rázogatta a lábát, hogy kiszabadítsa prémezeit csizmáját, amelyet a boás asszony megragadott és felrángatni igyekszik): De mi lelte, asszonyom? Csak nem akarja lehuzni a csizmámat?

Az asszony (zavartan): Ah bocsánat, uram!

... Azt hittem, hogy a boám . . . (a három divatárusleány újabb hangos derűtségbe tör ki!)

A szomszédok kórusa: Csönd legyen! . . . Elég volt már!

Az asszony (összeszorítva fogait): A hölgyek bizonyosan kevesebbet nevetnének, ha elvesztettek volna valamit.

A divatárusleány (gunyosan): Gondolja nagysád?

A szomszédok kórusa: Ah, hallgassanak már! Ki velük!

Az asszony: egészen biztosan tudom! Az egy gyönyörű boa!

A férj (büszkén): Igazi nyest!

Az asszony: Igazi róka!

A férj (a karjával mutogatva): Ekkora!

Az asszony: Legalább is kétszer akkora.

Az egyik divatárusleány (gunyosan): Hiszen akkor már nem is boa, hanem valóságos tengeralatti kábel!

Az asszony (dühösen): Na hát, egy szóval, gyönyörű boa! (Oldalpillantásokkal): Ezt különben nagyon jól tudja, aki ellopta!

Első divatárusleány: Haha, éppen most lopták el tőle!

A másik két divatárusleány (inkább a darabra akarnak figyelni): Ugyan, de hiszen az nekünk egészen mindegy . . . Hallgassatok már!

A szomszédok kórusa: Csönd legyen! Nemuljanak már el!

Az asszony (mindjobban nekibátorodva; a férjéhez): Igen, igen, mindig vannak olyanok, akik nagy hangon beszélnek, pedig jobban tené, ha hallgatnának!

Első divatárusleány (félhangosan): Kétféle módon, ha a színházban vannak! Hiszen egyetlen szót sem lehet hallani a színpadról!

Harmadik divatárusleány (magánkivül): En máshova ülök! En az előadást akarom hallani! (Feláll).

Az asszony (ép oly gyorsan felállva): Vagyis ki akar menekülni a hinárból! Csakhogy ezt nem éri meg!

A szomszédok kórusa: Csönd! Nyugalom! Ki velük!

Harmadik divatárusleány (magánkivül): De hát mit akar maga?

A férj (erélyesen belekapaszkodva a leány ruhájába): El ne mozduljon innen! Maga lopta el a boát! Azt a drága boát! Vagy ötszáz frankot ér az a boa . . .

A Cunard Line szerződése.

Egy újságíró beszélgetést folytatott *Inverclyde* lorddal, a Cunard Line képviselőjével abból az alkalomból, hogy az angol hajóstársasággal a magyar kormány megkötötte a szerződést.

A lord elmondta, hogy a társaság mondott le a kormány jótállási kötelezettségéhez fűződő jogáról.

Az elhatározásra az bírta rá őket, hogy a szerződést minél előbb véglegesíteni akarják. Hozzájárnak az amerikai szenátus ismert határozata is. Egyebekben az eddigi eredmény a társaságra nem éppen kedvező. Azóta az idő óta, hogy a közlekedést Fiuméből megkezdték, 30.000 kivándorló ment Magyarországból Amerikába s ezek közül 21.000 a német kikötőn át vezető utat választotta.

Ennek az oka, hogy a német hajóstársaságok ügynökei törvény ellenére is a végtelenig menő versenyben szedik össze a kivándorlókat, lehetetlen módon leszállították a viteldíjat, a lapjaikkal elárasztják az országot s utlevél nélkül is czipelik a kivándorlókat. A magyar kormány azonban ígéretet tett, hogy a kivándorlási törvény rendelkezéséhez képest ezentúl szigorú ellenőrzést gyakorol. Hieronymi miniszter pedig megígérte, hogy jövőben azokra a kivándorlókra, akik legalább tíz főnyi csoportban utaznak az ország egy pontjáról Fiuméba, utazásukra megadja az 50 százalék személyi kedvezményt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 9.

Perczel Dezső elnök délelőtt tíz órakor az ülést megnyitotta, bemutatta a beérkezett irományokat.

Neményi Ambrus, mint a pénzügyi bizottság elnöke betérjeszti a pénzügyi bizottság jelentését az augusztus végéig terjedő még két havi indemnitást kérő javaslatot.

Elnök javasolja, hogy ez a javaslat hétfőn tárgyalassék.

Jusik Ferencz, a földmivelésügyi bizottság elnöke a hasznos madarak védelméről szóló nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről előterjeszti jelentését.

Elnök előterjeszti javaslatát a holnapi ülés napirendjére vonatkozólag, mely szerint tárgyalnák a dunahálózati védelméről, Sándor köztség közigazgatási áthelyezéséről, valamint a hőmezővársárhely—mikó—szentmiklósi, felső-őr—tarcsa—felső-lövői, rama—klenekai, békés—csaba—békés—vésztői, balatonszentgyörgy—keszthelyi helyi érdekű vasutakról szóló jelentéseket, azután a kérvények ötödik és hatodik sorozatát.

Várady Károly kérdést intéz, hogy mi fog történni a vasutasok fizetésével?

Tisza István gróf miniszterelnök válaszolja, hogy a dolgot úgy tervezte, hogy abban az időközben gondolta tárgyalni, a mely az indemnitás és költségvetés tárgyalása között támad, akkor persze az indemnitás tárgyalása után a költségvetés tárgyalása következne, mert ez fontos, a vasutasok pedig nem vesztene.

Szederkényi indítványozza, hogy a jövő hónapban tárgyalják.

Tisza István gróf miniszterelnök azt mondja, hogy ez ellen nincs kifogása, ez függ az indemnitás elintézésétől.

Az elnök javaslatát elfogadták, holnap megkezdik a tanácskozást.

Városi közgyűlés.

Zuhogó zápor mosta el tegnap a városi közgyűlés iránti érdeklődést. A nagy esőben alig 15—20 városatyá látogatott el a tanácskozásra.

A tárgysorozat maga is elég gyenge volt, amolyan nyári ülésre számítva.

Mindjárt az elején kegyeletos és hazafias dolgok kerültek a törvényhatóság elé,

A kövezési program volt az egyetlen nagyobb fontosságú kérdés, de ezt is levették a napirendről,

Az interpellációk ezuttal már az új rend szerint a közgyűlés végén jutottak a piros asztalok elé; mindkettő a vámok körül forgott s minden nagyobb emóció nélkül intézték el.

A közgyűlés lefolyása a következő volt.

A főispán távollétében *Rimler* Károly polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Nozák Rezső, Öváry Lajos, Schöpflin Agoston, dr. Altmann Jakab, Balogh Dóme, Beczkay Lajos, Czeglédy Jeremiás, Déry János, Mihely Adolf, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Vucskics Gyula Weisz Károly, Feldmann Izidor, dr. Friedlander Sámuel, Gábel Jakab, Reismann Mór, Szmekta György, Weisz Mór, Frankl Lázár, Miskolezy Barnabás, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa, Munk Jakab, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Steiner M. Albert, Schenker Mihály, dr. Istvánffy István, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Odön, Dús László, Tóth Márton, Kőszeghy József, Jablonszky Emil, Lakos Lajos.

A közgyűlés megnyitása után dr. *Istvánffy* István I. aljegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, a közigazgatás május havi állapotáról, amelynek adatait lapunkban már közöltük.

Dr. Bulyovszky József emlékezete.

A jelentésben a polgármester a következőkben emlékezik meg dr. *Bulyovszky* József volt polgármester elhunytáról:

Szomorú kötelességet teljesíték, midőn hivatali elődöm dr. *Bulyovszky* Józsefnek a közügyek intézésében szerzett, hosszas betegség következtében történt elhunytát a tekintetes törvényhatósági bizottságnak bejelentem. Mélyszégyes gyászba borította mindnyájunk lelkét az ő halála, a munkára hivatott, nagy eredményeket ígérő élet megtörése. Hét évvel ezelőtt foglalta el a polgármesteri széket azzal a törhetlen becsvágygyal, hogy Nagyvárad városát a fokozatos fejlődés útján a modern városok közé emeli, nagygyá, széppé, boldoggá teszi. Amíg egészségének teljében volt, igazságszeretettel, jóakarattal, összes képességének erejével igyekezett nemes, nagy szándékait elérni. Széleskörű akciója a szegényügy rendezéseért, a színház építésének felszínre hozatala, egy munkás életnek eredményei. A végzet kifürkészhetlen rendelkezéséből súlyos betegség állotta útját annak, hogy megvalósítsa terveit. Gazdag örökség maradt reánk tőle, aki szigorú erélye mellett a jóság volt, aki szándékaiban jó, törekvéseiben

Az asszony (sziszegve): Otszáz frank? Nem gondolod, hogy legalább is ezer frank!

Első divatárusleány (bosszankodva): Ha csakugyan olyan drága az a boa, akkor tudniok kellene az árát is!

A férj: O, ajándékka kapta!

Az asszony (könnyektől fojtott hangon): Az édesanyámtól kaptam ajándékba! Es az édesanyám ajándékát egyáltalában nem lehet megbecsülni!

A szomszédok kórusa: Letűni! Letűni! Rendőr! Nem hiába fizettem én be az én harmincz sous-mat.

Harmadik divatárusleány (dühöngve): Na, talán bizony felfaltam a maga boáját! Menjünk a rendőrbiztos urhoz, hogy vége legyen már ennek a dolognak.

Az asszony (egyre jobban meggyőződve arról, hogy megtalálta az igazi bűnöst): Igen, jól van, menjünk a rendőrbiztos urhoz! Majd az bekiold a fogházba! A bíróság elé viszlek! Kényszermunkára ítélek!

Első divatárusleány: Mért nem mindjárt guillotinerá?

A férj (a felesége példájától elragadtatva): Tolvaj! Tolvaj! Tolvaj! Kis tolvaj!

Második divatárusleány: Ej, Mit! van olyan becsületes mint a maga felesége!

Az asszony (a düh tetőpontján): Megsértett! Meggyalázt! Nesze hivány féreg! (Jobról balról balról megpofozza azt a szerencsétlen divatárusleányt).

A szomszédok kórusa: Szétválasztani!

Csönd legyen! Csak semmi vér! Tépjétek le a hamis czopfját! Ah, ez mégis csak borzasztó! Hol is van az a rendőrség?

Ebben a pillanatban megjelenik végre a látóhatáron a rendőrbiztos és felszólítja az egész társaságot, hogy menjen ki vele a csarnokban s mondják el neki az egész ügyet.

A panaszos házaspár és a divatárusleányok csoportja viharosan kivonul. Az egyre élénkebb tárgyalást kün folytatják a csarnokban, de azért be lehet hallani egyet-mást.

A férj hangja: Nagyon drága boa, uram!

Első divatárusleány: Haha!

Az asszony: Ezerötszáz frank! Az anyám majd ki keresi a számlát!

A harmadik divatárusleány: De esküszöm, hogy egyetlen szőrszálát sem láttam ennek az átkozott boának!

A rendőrbiztos: Legalább egyetlen tanut kellene szerezniök.

A férj: Egy kövér ur ült a feleségem mellett. Neki látnia kellett... Majd megmutatom önnek ezt az urat... (A rendőrbiztos követi a férjet a bejárathoz.)

A rendőrbiztos: Uram, kérem... Igen ön... Kérem egy pillanatra!

A vastag ur (a legcsekélyebb öröm nélkül feláll): Hát csakugyan nem nézheti végig az ember nyugodtan darabot? (Hirtelen észrevesz egy vékony, elnyűtt holmit, amelyen ült; nem nagyobb egy siklókgyőcskánál.) Na, min ültem én itten?

A rendőrbiztos (megkönnyebbülten): Ah,

adja csak ide azt a holmit! Ne is zavartassa tovább magát, uram! (Kimegy megint a csarnokba és a divatárusleányok diadalmás kacagása közepette odatartja az asszony orra alá azt a nyomoruságos boát.) Talán ez az ezerötszázfrankos boa?

Az asszony (egészen elhűve)... Hm... igen... ez az... igen, uram!

A férj (egészen leverten.) Nagyon örülünk, hogy elkerült megint. (Negylelkűen): Viszavonjuk panaszunkat!

A divatárusleányok (a helyzet magaslatán): Pardon! Pardon! Csakhogy mink meg benyújtjuk a panaszt. Engem tolvajnak mondtak!... Engem pedig megpofoztak!... Van rá tanunk!

A rendőrbiztos (a házaspárhoz, amely nagyon nyugtalan lett): Hát, édes Istenem! Bizony egy kicsit messzire mentek! Most már kövessenek engem a rendőrségre. A dolog a büntető-bíróság elé kerül!

Az asszony (elszörnyedve): A büntető-bíróság elé!

A rendőrbiztos (megnyugtatta): Ej, semmi, két-három napi fogság, négy-ötszáz frank bírság és ugyanannyi kártérítés! Legföljebb ennyi lesz az egész.

A férj (üvöltve): Na, ez kedves volna!

Az asszony (sirva): O biztos ur, három-napi fogság és ezer frank bírság és kártérítés! Csak nem kívánja ezt tőlünk? (Sirva): Egy nyomoruságos boa miatt, amely négy frank kilenczvenbe került végeladáson!...

nemes, aki a közérdeket tiszta kézzel szolgálta, a munkát nemcsak megbecsülte, de abban példát is adott. A haladó kulturvárosok hatalmas reformterveivel szolgálta s vitte előre e várost s amidőn mindenét elvesztette a lázas alkotás munkájában, hálával, szeretettel, megindulva gondolunk az ő emlékére.

Majd bejelenti a polgármester a temetés alkalmával tett intézkedéseit s amidőn azok jóváhagyását kéri, egyidejűleg indítványozza, hogy az elhunytak a város fejlődése érdekében kifejtett fáradhatlan, buzgó tevékenységével szerzett érdemeit a közgyűlés jegyzőkönyvében örökítse meg s a mélyen sujtott özvegyhez részvértint intézzen.

*

Szép szavakban emlékezik meg a polgármesteri jelentés *Berger* Dániel törvényhatósági tag váratlan elhunytáról s méltatja a közjóra irányult s főleg a jótékonyág terén kifejtett munkálkodását.

Bejelenti továbbá, hogy *Strasser* Alfrédné urnő anyja halála alkalmából 100 koronát küldött a városi árvaház javára; — a *Wertheimstein* nővérek pedig elhalt édes anyjuk emlékére 2000 koronás ágyalapítványt tettek a gyermekórháznál.

Végül bejelenti a polgármester, hogy a főispán a megüresedett mérnöki állásra *Altnóder* Eudrét nevezte ki.

A polgármester jelentését elfogadták s az adományokért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

*

Felolvasták s tudomásul vették özv. dr. *Bulyovszky* Józsefné levelét, amelyben köszönetet mond a férje elhunyt alkalmából a város tanácsa és törvényhatósága részéről tapasztalt szíves jóindulatért és részvételért.

A király üdvözlése.

Az állandó választmány II. Rákóczy Ferencz hamvainak hazaszállítását elrendelő legfelsőbb királyi kézirat megjelenése alkalmából a következő javaslatot terjesztette elő:

Dicsőősegesen uralkodó I. Ferencz József 6. cs. és apost. kir. Felsége Bécsben 1904. évi április hó 18-án kelt legfelsőbb kéziratával elrendelte, hogy a magyar történelem kimagasló alakjának: az idegenben nyugvó II. Rákóczy Ferencz-nek földi maradványai a hazai földbe szállíttassanak és temetessenek el.

Minden magyar ember szívében lelkesedést kelt az az esemény, hogy a király és nemzet, egyesült kegyelels felkeresi annak az emlékének vezető szerep jutott a szabadságért való lettint küzdelmekben.

Ez a leirat újból lángra lobogtatja az egész magyar nemzet szeretetét Felséges Uralkodónk fenkölt személye iránt, a ki királyi szívével megérezte, hogy a magyar hazának a drága hamvak hazaszállításával az egész nemzet közhajtása teljesül.

Minden magyar ember szívében örömet keltő királyi leirat alkalmából — mely a trón és nemzet kölcsönös bizalmát ismételtén a maga nagy jelentőségében tünteti fel — mély tisztelettel javasoljuk:

Határozza el a közgyűlés, hogy II. Rákóczy Ferencz hamvai hazaszállítása tárgyában kiadott királyi kéziratot hódoló tisztelettel és hálás szívvel veszi tudomásul 6. cs. és apost. királyi Felségéhez kifejezésekképpen ezen magasztos királyi tettért hálája jeléül hódoló feliratot intéz, végül ezen feliratát a nagyméltósági m. kir. miniszterelnök ur utján a trón számolyához juttatja.

Az előterjesztést a közgyűlés egyhangulag, lelkesedéssel elfogadta.

Udvarhely megye közönségének átiratát ugyanezen ügyben egyszerűen tudomásul vették.

*

Kassa város közönségének feliratát, II. Rákóczy Ferencz, Zrínyi Ilona és gróf Bercsényi Miklós hamvainak Kassán leendő nyugalomra helyezése tárgyában, hason szellemű felirattal pártolja a törvényhatóság.

Esztergom vármegye közönségének átiratát a bortermelés körül tapasztalt bajok megszüntetése, különösen pedig az olasz bor beözönlése ellen és a termelők fogyasztási adóptótlékának eltörlése iránt, — egyszerűen tudomásul vették, mivel Nagyvárad város törvényhatósága már önálló feliratot intézett a kormányhoz e tárgyban.

Balázs György köztérvtételét névszerinti szavazással jóváhagyták.

Ifj. Demeter János kártalanítási, Liszka Antal és neje ingatlanának megvétele, Biczok Mihály és neje kártalanítási ügyét, valamint a biharmegyei Gazdasági Egyesület köztérvtelése iránti kérelmét a jövő havi közgyűlésre tüzték ki.

A kövezési program.

A tanács beterjesztette az általános kövezési programot, azzal, hogy a Párispaták rendezésének kérdése az ügy tanulmányozása miatt függőben hagyassék, több utca pedig, a közlekedési és pénzügyi bizottság javaslatától eltérően, költségkímélés szempontjából más burkolattal látassék el, illetve jelen állapotában meghagyassék.

Mihelyi Adolf hangsúlyozza, hogy a szakbizottságok komolyan fontolóra vették egyes utcák burkolásának kérdését s most az így létrejött javaslatot a tanács egészen összeforgatva. A tanács most előterjesztett javaslatát egyszeri hallásra nem értik át s jóformán nem tudják, hogy mi van a javaslatban. A tanács javaslatát újból adják ki a szakbizottságnak tárgyalás végett. Végre is most gyökeresen akarjuk a kövezés kérdését megoldani, hogy 1--2 év múlva ne kerüljön ez az ügy újból felszínre. A homokjárdák meghagyásának kérdése is fontos.

Milibák József a jókarban levő utcák kövezését nem bolygatná, mert az a polgárok újabb megterhelésével járna.

Hlatky Endre osztja a *Mihelyi* nézetét. Fontos, nagy dologról van szó s úgy kell a kérdést megoldani, hogy a lakosság elégedetlenségét eloszlassuk. Nyomassák és osszák ki a javaslatot, a reá vonatkozó pénzügyi részzel együtt.

Dr. *Hoványi* Géza szintén amellet van, hogy a szakbizottság újból tárgyalja a kérdést, de a javaslatban terjeszkedjenek ki a városház mellett veszélyes állapotban levő köröspartokra is. Erre különösen felhívja a figyelmet. Ugy látja különben, hogy a javaslatból még több apró fontos kérdés hiányzik.

Dr. *Radó* Ignác sürgeti, hogy a programba a *Pecze* szabályozását is vegyék be.

Rimler Károly azzal indokolja, hogy a program nem ölel fel minden, ez ügygyel kapcsolatos dolgot, mert a törvényhatóság utasította a tanácsot, hogy már ezen közgyűlés elé terjessze be javaslatát. Nem volt elég idő a kérdések kellő kidolgozására.

A közgyűlés a javaslat kinyomatását rendeli el s a közlekedési és pénzügyi szakbizottsághoz utalta újból leendő tárgyalásra az ügyet.

*

A volt városházának iskolai célokra leendő átalakítási munkálataival mint legelőnyösebb ajánlattevőket Ince Lajos és társa vállalkozókat bízták meg.

A *Moskovits* Adolf által tett alapítványi oklevelet jóváhagyták.

Az állami gyermekmenhely részére kedvezményes vízhasználati díjat állapítottak meg.

Özv. *Bulyovszky* Józsefné és gyermekei részére évi 2056 korona kegydíj, illetve neveltetési járulék megszavazását javasolta a tanács.

Balogh Döme a város anyagi helyzetére való tekintettel évi 1500 kor. megadását indítványozza, de a közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát.

Markovits Pál községi iskolai tanító nyugdíjpótlékát megszavazták.

A községi polgári leányiskola igazgatónőjének a kért 300 korona tiszteltelédij felemelését, többek felszólalása után megadták.

A vízvezetéki csőhálózat kiterjesztésére a villamos műnél előállott többlet kiadások fedezésére felveendő folyó számla kölcsönök kötelezvényét hozzászólás nélkül elfogadták. Négy helybeli pénzintézet adja a kölcsönt 4.75 százalékos kamattal.

A többi apróbb ügyeket s szabadságidő engedélyezése iránti kérelmeket csakhamar elintézték és sor került az előre bejegyzett

Interpellációkra.

Balogh Döme kifogásolta, hogy a miniszter által már korábban jóváhagyott új vám-szabályzatot nem léptetik életbe. Hivatkozik a régi vámdolgokra, akkor sem adtak a beszédre s kitűnt a panama. még mindég a régi alapon kezelik a vámokat s hogy mégis emelkednek a bevételek, azért van, mert néhány új ember működik a vámkezelés és felügyeletnél. Utasítsák a polgármestert az új vám-szabályzat életbeléptetésére s kérdi, hogy mikor akar e tekintetben intézkedni a polgármester?

Milibák József volt a második interpelláló.

Sérelmesnek tartja, hogy a helybeli lakosoktól, ha saját igájukon, saját használatukra hoznak be valamit, a vásárvámost megfizetetik véle, — holott a vámszabályzat ellenkezőleg szól.

Rimler Károly polgármester *Balogh*nak válaszol.

A vámszabályzat végre van hajtva, csak a személyzeti részét hagyták függőben, amíg a bírói intézkedés jogerőssé válik a vámpanama ügyében.

Komlóssy József a *Milibák* értelmezését cáfolja.

A szabályzat, 6. szerinte, azt mondja, hogy a helybeli lakos csak a saját természetmennyét hozhatja be saját igájával, saját használatára, vásárvám-mentesen.

A választ tudomásul vették s a közgyűlés fél 6 órakor véget ért.

A tizenhárom-bizottság bűnpöre.

— VI. nap. —

A védbeszéd.

A védbeszéd sorát ma délelőtt dr. *Gál* Jenő nyitotta meg, aki szemére veti a hatalomnak, hogy nem hallgatta meg a kétségbeesettek, a könyörgők szavát, intézkedéseinek nem fölemelő, hanem mindig csak sujtó hatása volt.

Nem izgatás, nem bujtogatás idézte elő a szírájtot, hanem a hatalom magatartása, amely egyedüli lélektani, logikus indoka a következőknek. A vádlottak fölmentése jelenti a rehabilitációt, az önzetlenség elismerését, az igazság diadalát, a helytelen nyomozáson alapuló vád jellemzését és azoknak intelmül szol-

gálhat, akik a bíróságot céljaikhoz kívánják irányítani, felhasználni.

Miért nem mondta a kereskedelmi miniszter a vádlottaknak, mikor nála megjelentek, hogy másnap lefognak őket tartóztatni, miért biztatta őket, mikor már biztosan tudta, hogy a letartóztatás be fog következni? Erre nem a miniszter adhatná meg a választ, hanem a bírói bölcsesség.

A letartóztatás ténye nem volt egyéb, mint eltiprása a szólásszabadságnak és nem lehet csodálni, hogy ennek nyomában úgy tört ki a sztrájk, mint a felvágott érből a vér. A bírói bíróság bölcsessége...

Az elnök: Hagyjuk a bölcs szót.

A védő: Van ország, ahol ez a megszólítás.

Az elnök: Akkor tessék majd ott használni.

Az ügyész: Pedig ezt a védő ur nem vonhatja vissza. (Derűtlenség.)

A védő: Nem lehet az okot a büntető törvénykönyv paragrafusai közt keresni, mert ez nem akarat elhatározás, nem tudatos volt, hanem tíz évi szenvedés, türés után egy oly nyomás alóli felszabadulás vágya, amely a hatalom részéről egyaránt sujtotta, agyonszurással fenyegette a tisztviselőt, közegét, szolgát egyaránt.

Az ügyész ur sommásan járt el a vádlottakkal s nem mondott védenemről, Kózáról oly terhelt adatot, amivel szemben nekem öt megvédenem kellene.

Az ügyész emberséges ítéletet kér, a védelem is ezt kéri, mert meg van győződve, hogy ez nem lehet más, mint 40.000 ember fölszabadítása az önkény nyomása alól.

Ezután dr Miklós, majd dr Langler terjesztette elő védbeszédét és azután az elnök a pörbeszéd folytatását délután négy órára tűzte ki.

Délután a védbeszéd sorát **Benedek János** dr, Turcsányi Pál védője kezdte meg. Utána **Pollacsek Sándor** dr védte határos beszédében Brener Ferenczet. Harmad helyen **Lengyel Zoltán** beszélt. Válaszva a vasutasok kitaró, de meddő mozgalmát helyzetük javítása miatt, elmondja, hogy negyvenkétezer vasutas önértékét és becsületét sértették meg azok, a kik helytelen intézkedéseikkel igazságos mozgalmukat erőszakkal elnyomni akarták. Csoda-e aztán, ha a megsértett önérték felidézte a sztrájkot? A bizottságot a vasutasok bizalma alakította meg a vádlottak személyében, de ez a körülmény azért még nem igazolja a vádat. Hát csak nem választ-hatták meg Ludvigot, Justhot a bizottságba? A vasutasok szerényen kértek mindössze 3 milliót s a kormány, a ki 420 milliót könnyen ad az osztráknak, sokalta ez igénytelen összeget.

Elnök figyelmezteti Lengyelt, hogy tartózkodjék politikai vonatkozásoktól.

Edtós Károly: Bár betegeskedése miatt mindvégig nem vett részt a tárgyaláson, mégis volt jelen annyit, hogy előterjesztesse védbeszédét Komlós Manó felmentése érdekében. Az ügyésznek nincs jogában itt hangulatot csinálni 13 ártatlan ember rovására. Szép dolog a bölcselkedés, de itt csak a szigorú érvelés foghat helyet. Ez pedig a védbeszédben épenséggel nincs. Védenem felmentését kéri.

Lengyel: Az ügyész megtámadta a sajátot is igaztalanul. Ezt visszautasítja. Majd bizonyítja, hogy a vasutas nem közhivatalnok. Egyébiránt a vasutasok elhagyták ugyan a szolgálatot, de azt meg nem tagadták.

Kétféle igazság van: a szív és paragrafus igazsága. Bizik benne, hogy a bíróság igazságérzete meg fogja találni a kettő összhangját és felmenti majd védenemét, Veréb Mihályt.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Optikus- és kötszer-árak. Singer-féle varrógépek. Valódi tükörfajtájpipák és szipkák. Különböző hangszerek.

A keletázsiai háború.

Az a pétervári távirat, a mely chinaiak hazudozása nyomán nagy orosz diadallal kürtölte teli a világot, immár megczáfoltatott Londonból, a hova Tokióból érkezett sürgöny melyben egyetlen szó nincs nagy ütközetről. De nem is lehetett még alkalom nagy döntő összeállításra, a japánok még nem koncentráltak annyi erővel Port-Artur körül hogy előcsatározáson túl döntő ütközethez léphettek volna. A háborúról újabb híreinko következnek:

London, jun. 9. Tokióból ma érkezett sürgöny jelenti, hogy a csapatsaporítás még mindig tart. Közben a port-arturi hajóraj foglalkoztatja erős ágyutüzeléssel a várüzérséget:

Csifu, június 9. Annyi bizonyos, hogy a japánok hétfőn döntő támadásra készülnek a szárazföld felől Port-Artur ellen. Egy bárka, a mely Dalnytól három mérföldnyire délre tengerre szállt, Port-Artur felől reggeli hét órától délután két óráig folytonos ágyudörgést hallott.

Ugy látszik, hogy a japánok tegnap szárazföldön és vizen támadták meg Port-Arturt. Mikor az oroszok ezt észrevették, hajórajt küldtek ki, hogy ütközetre vigyék a dolgot — s megakadályozzák, hogy a japán hajók a szárazföldi haderővel együtt működjenek.

Tokió, június 9. Az oroszok mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák a kínaiaknak Port-Arturból való távozását, nehogy ezek katonai titkokat áruljanak el. Ugy hírlik, hogy sok kínait munkára kényszerítenek, de nem fizetnek érte.

A japánok a Jalu mellett lévő magaslatokat azokról a tisztekről nevezték el, a kik a jalu ütközetben kitüntették magukat. Ezek: Kigolehityama, Haradayema, Makisayema és Toyodayama.

Yokohama, június 9. Újabb orosz csapatok vonulnak dél felé. A tokiói katonai körök azon a nézetben vannak, hogy az oroszoknak Port-Artur felszabadítására irányuló törekvése megkésett. Erre a kintschani csata előtt kellett volna gondolniok.

Niutochwang környékén az oroszok aknákat helyeztek el. Ott ötezer ember áll, a tengerész-tisztek remélik, hogy a *Joshino* páncéloszt kiemelik tengerből, az a terv, hogy a *Hatouse-t* is kiemeljék, kivihetetlen mert hatvan fonnal mélységben van a víz alatt. Legfőbb az ágyukat menthetik ki.

A mikádó nagyszámu magasrangú katonatisztet nevezett ki. Tábornok lett; Okajawa. Hasegawa, Oshi, Kodama, Nogi, admirálisok Jamemoto és Togo ellentengernagyok, ellentengernagy lett Dewa, Bogu és Saitu.

Csifu, június 9. Kínai kereskedők, akik Port-Artur várparancsnokának az engedelmével ötven bárkán elhagyták a várost, ma ideérkeztek. Azt beszélik, hogy Port-Arturtól négy mérföldnyire tengeri csata folyik, a melyen 3 nagyobb és 4 kisebb hadihajó vesz részt. Allitások szerint az összes erődök nagyon szenvedtek az ágyutüzéstől. Azt is mondják, hogy a kikötő bejáratában utoljára letett aknáknak a nagy vihar következtében felrobbantak.

Elsüllyedt hajók.

Budapest, jun. 9. (Saját tud. táv.) Csifuból jelentik, hogy a port-arthuri kikötőben japán torpedó rombolók néhány orosz gyújtó hajót elsüllyesztettek.

Döntő csata várható.

Budapest, június 9. (Saját tud. táv.) Több újabb távirat megerősíti azt a hírt,

Más vállalat miatt üzletemet teljesen felosztatom. Az összes rak-táron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárakat gyári áron alul is eladom.

Az üzleti berendezések eladók. Az üzlethelyiséget is átadom.

Singer-féle varrógépek. Valódi tükörfajtájpipák és szipkák. Különböző hangszerek.

hogy a tengeren nagyobb csata folyik az oroszok és japánok között.

Részleteket nem tudnak a táviratok, csak annyit jeleznek, hogy valószínűleg elhatározó küzdelem folyik s így minden pillanatban nagy döntő ütközet hirt várható.

Japán ágyuk a kínai magaslatocon.

Budapest, június 9. (Saját tud. táv.) Egy pétervári távirat szerint a japánok a kínai magaslatocon messzehordó ágyukat vontattak fel.

Sikertelen támadás.

Budapest, jun. 9. (Saját tud. táv.) Vafangtien mellett a japánok megtámadtan egy orosz csapatot, de támadásuk az oroszok ellenállásán meghiúsult. Japán részről 60 halott és 120 sebesült van, az oroszok mindössze 12 halottat veszítettek.

Port-Artur ostroma.

London, június 9. (Saját tud. táv.) A japánok szárazon és vizen igen heves ostromot intéztek Port-Artur ellen. Az oroszok visszaverték mindkét oldalról az ostromot. E hirt fentartással közöljük, megerősítésre szorul.

A német császár befolyása.

Budapest, jun. 9. (Saját tud. táv.) A N. W. J. értesülése szerint, az oroszok haditervüket Vilmos német császár befolyására változtatták meg. O győzte meg az orosz czárt arról, hogy Port-Arturt minden áron tartani kell. A német hivatalos körök e hirt czáfolni fogják, de annak dacára, kétségen felül áll valódisága.

Budapest, június 9. (Saj. tud. táv.) Hivatalosan megczáfoltják a japán veszteségekre vonatkozó híreszteléseket.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Június 18. Katholikus júniális a Püspök-fürdőben.

* Jézus szent Szívének ünnepe.

Jézus szent Szívének ünnepe alkalmából ma, pénteken június 10-én délelőtt 10 órakor a helybeli *Orsolya-zárda* templomában ünnepélyes szent mise lesz, a melyen *Vinkler József*, v. püspök, székeskáptalani nagyprépost pontifikál. A szent mise előtt fél 10 órakor dr *Lindenberger János* teológiai tanár egyházi szónoklatot tart. — Szent László-templomban délelőtt 9 órakor ünnepélyes szent mise lesz Jézus szent Szívének tiszteletére.

* **Vulcán József jubileuma.** Nagy ünneplés és lelkes ovációk központja volt tegnap Vulcán József, román író. Az ünnepséget istentisztelet vezette be a gör. kath. székesegyházban, melyen Laurán Agoston dr püspöki helynök celebrált. Utána a Zöldfa-szálló nagy-

Serényi M.

Szt. László-tér, Fekete Sas szálloda kapuja mellett.

termében diszközgyűlést tartottak, melyen Zigre Miklós elnököt, kinek rövid üdvözlő beszéde után Balcz Kornél dr. nagyszabású ünnepi beszédben méltatta a jubiléus irodalmi működését a román tudományos akadémia nevében Meriencu Athanas nyug. kir. táblabíró üdvözlő üzenetével. Az ünnepélyen képviselve voltak még a román színház-alap társaság és a bécsi, párisi, budapesti és kolozsvári főiskolák román ifjúsága. Az ünnepelt egy gyönyörű ezüstkoszorút és egy remek kiállítás emlékalbumot kapott ajándékkul. A diszülés után bankett, este pedig hangverseny volt.

* **Személyi hír. Nátafalussy Kornél kir. tanácsos, nagyváradai tankerületi királyi főigazgató a kerületében levő középiskolák szóbeli érettségi vizsgálatain való elnöklés czéljából tegnap délelőtt elutazott Nagyváradról s csak a hó vége felé tér ismét vissza.**

* **Tanítók helyzetének javítása.** A jövő hó elején Budapesten tartandó VI. egyetemes tanítógyűlésen az ország tanítóinak jövőjét mélyen érintő kérdés fog napirendre kerülni, t. i. a tanítók helyzetének javítása. Emiatt szükséges, hogy az egyetemes gyűlésen az ország tanítói és tanítónői minél nagyobb számban jelenjenek meg. Ezt elérendő a *biharmegyei tanítóegyesület* is felhívásban fordul tagjaihoz, felszólítva őket az országos gyűlésen való részvételre. A tanítók kívánják fizetésük rendezését, nyugdíjgyűjték méltányos revízióját, egységes szolgálati pragmatika készítését. A biharmegyeiek indulása a jövő hó 2., esetleg 3-án lesz. A jelentkezőknek 4 korona tagsági díjat kell június 15-ig *Réz Mihály* elnökhöz eljuttatni. A résztvevők sok kedvezményben részesülnek, szállás, ellátás, utazás tekintetében.

* **Száznegyven gyermek öröme.** Kedvesebb vendégsereg nem kerül egyhamar a Püspök-fürdőbe, mint csütörtökön az Immaculata-zárda száznegyven bentlakó növendéke. Csupa dal, csengő kacagás töltötte be a fürdő parkját. A szabadba jutott gyermekleánykák felcsapó jókedve sugarazta be az egész fürdőt. Hol a kis kápolnából hangzott egy Mária-ének gyönyörű melódiája, hol a hegyoldalban csengett a sok tiszta hang s bár merre tekintett az ember, minden uton ragyogott az intézeti csinos egyenruha. Este felé aztán együtt látni a kipirult, fáradt kis sereget két hosszú asztal mellett, igazán bájos kép volt. Ezt a nagyon kedves napot, melyet pompás időben, reggeltől-estig szabadban tölthettek a növendékek, az intézetnek régi nagy jótévedője készítette a növendéksereg számára, ki nemcsak azon rövid idő óta, hogy tagja lett a káptalannak, de évtizedek óta már áldozatkész szeretettel viseltetik a nagy nevelő-intézet iránt. Az ártatlan leányok igazi nagy öröme szálljon a gyöngéd figyelmességű jótévedőre.

* **Kinevezés.** Papp Miklós nagyváradai m. kir. pénzügyigazgató *Szakáts Lajos* temesvári díjtalan fővámbivatali gyakornokot a nagyváradai kir. fővámbivatalhoz díjas gyakornokká nevezte ki.

* **Schlémüller vezérőrnagy a királynál.** A tegnapi általános kihallgatások során megjelent O Felségénél audiencián *Schlémüller Vilmos* vezérőrnagy is Nagyváradról.

* **Pályázatok a hadapród iskolába.** Közönséges, miszerint a cs. kir. közös hadseregbeli és m. kir. honvédségi hadapród iskolába az 1904—5-ik tanév kezdetén betöltendő magyar állami alapítványi, magán alapítványi és tandíjfizetéses helyekre vonatkozólag a m. kir. honvédelmi minisztérium által kiadott pályázati feltételek hivatali helyiségében (városi székház II. em. 31. sz. szoba) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Pályázati határidőül a közös hadseregbeli hadapród isko-

lánál betöltendő helyekre július 5, a honvédségiéknél július 10-ike van kitűzve. Nagyvárad, 1904. június 8-án. *Darvassy Lajos* s. k. tanácsnok.

* **A hadügyminiszter Diósgyőrben.** A négyszáz millió fejében a magyar ipar pártolását kérték a delegációban s Pitreich közös hadügyminiszter tegnap reggel Hieronymi kereskedelmi miniszterrel, a hadügyminisztérium s a haditengerészet szakközveivel a magyar delegáció vagy tiz tagja kíséretében leutazott Diósgyőrré, hogy megnézzék a vas- és aczélgyárat, amely évek óta szállít lövegeket a hadseregnek. Pitreich meg akar győződni arról, hogy a magyar gyár bir-e többet is szállítani? A pénzügyminiszter képviselőjében a vendégeket Graenzenstein államtitkár fogadta.

* **Nyilvános nyugtázás.** A nagyváradai kir. kath. jogakademia ifjúsági segítő egyesülete javára *Rádl Odön* ügyvéd szíves volt nyolcz koronát a pénztárban befizetni, mely kegyes adományért ezton fejezi ki az egyesület köszönetét. *Frankó József* elnök.

* **Péter Gyula temetése.** A nagyváradai királyi törvényszék korán elhunyt, derék kiváló bírójának, *Péter Gyulának* tegnap délután öt órakor ment végbe temetése a biharmegyei közokmányokból a református egyház szertartása szerint. A zuhogó eső ellenére nagy közönség állta körül a koporsót, melyet elborítottak a rokonok, kartársak, jóbarátok koszorúi. A szomorú szertartáson az elhunyt kartársai rendkívül nagy számban jelentek meg. Ott voltak a törvényszék s a két járásbíró bírái *Bary József* törvényszéki elnökkel, az ügyészség tagjai élén *Nagy Géza* kir. ügyésszel. A megboldogultat az olasz-i temetőben helyezték örök nyugalomra.

* **Harag Mór a tárlaton.** A képművelés bezáródott s amikor a nyári malom kezdi meg az embereket ölni, akkor jut eszébe a közönségnek egyik másik furcsaság, a melyről eddig nem igen esett szó. Ilyen kánikulai *Harag Mór* ur is.

Harag Mór ur műpártoló. A képművelés magára vonta esztétikai érzékének figyelmét valamelyik lilaszínű mezővel s zöld égboltozattal ékeskedő festmény.

— Nie da ferces! álmétkodott *Harag Mór* ur s a lila csodát megvette. Aztán tulajdonjoga jeléül ráakasztotta a következő czéldulát:

Harag Mór,
ócska ezüst és aranyemű
kereskedő
drágaköveket elad és
vesz meg.

És mondják aztán, hogy az üzleti szellem és a műpártolás nem férnek össze!

* **Köszönetnyilvánítás.** A nagyváradai jogakademia ifjúsági segélyegyletének dr. *Szmrecsányi Pál* megyés püspök 50 koronát és *Rádl Odön* ügyvéd 8 koronát adományoztak. A segélyegylet elnöksége ezton is kifejezi köszönetét a kegyes adományokért.

* **Névváltoztatás.** *Kovács Ferencz* nagyváradai lakos vezetéknevének *Szabó*-ra kért változtatását a belügyminiszter engedélyezte.

x **Különlegességek gyűjteménye.** A ki női divatcikk terén valódi különlegességeket és exquisit újdonságokat akar látni, melyek máskülönbön csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a *Kovács L.* és *Társas* Nagyváradon (Zöldfa-utca, *Deutscher K.* I. üvegkereskedésével szemben) ujonnan megnyitott nagy női divatruházát, mely látványosság számba megy. Tessék e jőnevű, megbízható czég mai számunkba közzétett hirdetését b. figyelmére méltatni.

SZÍNHÁZ.

Székely Irén és Parlagi Kornélia Nagyváradon. Egyik lapársunk nemrégiben mint befejezett ténny közölte, hogy Székely Irén és Parlagi Kornélia visszatérnek Nagyváradra. Erre vonatkozólag a *Szeged és Vidéke* czáfolatot közöl: s ebből megérzik, hogy az igazi tehetségeket — a minőnek Parlagi Kornéliát is mi ismertt fel először, — Somogyi Károly sem felismerni, sem megtartani, sem visszahódítani nem tudja. Ar érdekes czáfolat igv hangzik:

A dolog annyiban áll, hogy Somogyi Károly nagyváradai színházigazgató csakugyan folytatott szerződötési tárgyalásokat *Parlagi Kornéliával*, hogy a Nagyváradról *október elején távozó Feledi Boriska szerepkörét* töltsse be. *Parlagi Kornélia* azonban, akit esztendő szerződés köt Szegedre, az ajánlatot, amely anyagilag reá nézve kedvezőbb lett volna, nem fogadta el tekintettel arra, hogy esetleges távozása a szegedi színház operettegyüttesét ismét hiányossá tette volna, másrészt pedig, mivel nem akart szerződést szegni. Somogyi erre cserét akart mostani szubrettje és *Parlagi* között, amely terv azonban természetesen meghiúsult, mivel a kockázatos cserébe *Janovics dr.* nem mehetett volna bele. Ezzel az állítólagos szegedi szubrett-cserére vonatkozó h iradásokat teljesen kellő értékűkre szállítottuk le. *Székely Irén* nagyváradai szerződése pedig jámbor óhaj. *Székely Irén* ugyanis eddigelé konkrét szerződötési ajánlatot Nagyváradról nem kapott. Ilyenformán a szegedi színház két kiváló művésznője továbbra is nálunk marad, aminek egyként örvend a közönség, meg az igazgató is. Az ő művészetük ugyanis képességeiknek helyes és czéltudatos felhasználásával végre meg fogja teremteni az operettelőadások igazi, benső sikereit is.

Igazságszolgáltatás.

Dr Sztán Florián a vádtanács előtt.

A belényesi képviselőválasztás lezajlása után *Sztán Florián* dr. belényesi főgimnázium tanár, ki maga is tevékenyen részt vett a választás izgalmában, a Szabadság hasábjain egy cikket tett közzé, melyben szokatlanul éles hangon bírálta az ellenzéki kortesek, de legkivált a megválasztott képviselő, *Bartha Ferencz* magatartását — a választási küzdelem folyamán.

A cikk erősebb kitételeit zokon vette *Bartha Ferencz*, s rágalmazás és becsületsértés miatt *Sztán* dr. ellen a bünvádi eljárás megindítását kérte. A tanár kifogásai folytán *Pallay Jenő* elnöklése alatt tegnap foglalkozott a törvényszék vádtanácsa az érdekes ügygel s mivel igazoltnak látta, hogy terhelt a jogos közérdek szempontjának szolgált cikke megírásával és közzétételével, megszüntette ellene a további eljárást. A vádtanács határozata ellen *Bartha Ferencz* ügyvédje, *Adorján Emil* dr. felfolyamodást jelentett be.

TANUGY.

Az újvárosi rk. elemi fiúiskolában az évváró vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg:

Jun. 11. d. e. 1/2 9. IV. osztály

Jun. 13. d. e. 8. I. osztály

Jun. 13. d. e. 10. II. osztály

Jun. 14. d. e. 1/2 9. III. osztály

Te Deum, értesítő és a jutalmak kiosztása
jun 29. d. e. 1/2 12.

As igazgatóság.

A közs. polgári fiu iskola vizsgálatainak sorrendje. A nagyváradai községi, polgári fiu iskolában az évről-évre vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni.

Június 14-én kedden d. e. 9 órakor: ének vizsgálat, június 14-én kedden d. u. 3 órakor: torna.

Június 17-én pénteken d. e. 8 órakor I. A. osztály, június 17-én pénteken d. u. 2 órakor I. B. osztály.

Június 18-án szombaton d. e. 8 órakor II. A. osztály, június 18-án szombaton d. u. 2 órakor II. B. osztály.

Június 20-án hétfőn d. e. 8 órakor III. A. osztály, június 20-án hétfőn d. u. 2 órakor III. B. osztály.

Június 21 kedd d. e. 8 órakor IV. A. osztály, június 21-én kedden d. u. 2 órakor IV. B. osztály.

A vizsgálatok nyilvánosak, melyekre az érdekelt szülőket és tanügybarátokat meghívja az igazgatóság.

A magánvizsgálatok június 23-án, 24-én, 25-én és 27-én lesznek.

A zárünnepély június 29-én délelőtt 8 órakor lesz az intézet dísztermében, a midőn az évi értesítők, bizonyítványok és jutalmak fognak kiosztatni.

Nagyvárad, 1904. június 7.

Az igazgatóság

TÁVIRATOR

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, június 9. (Saját tud. táv.) A képviselőház pénzügyi bizottsága mai ülésén általánosságban és részleteiben elfogadta az 1904. évre szóló állami költségvetést. Egyben tudomásul vette a földművelésügyi miniszternek a költségvetéssel kapcsolatos jelentéseit. A bizottság 10-én d. u. megint ülést tart.

A néppárt értekezlete.

Budapest, június 9. (Saját tud. táv.) Az országgyűlési néppárt ma este népes értekezletet tartott, melyen megállapodott, hogy a képviselőház legközelebbi ülésein az indemnitás tárgyalásánál Zichy Aladár gróf, a vasutasok fizetésrendezéséhez Zichy János gróf, az 1904. évi költségvetéshez pedig Kaas Ivor báró fog felszólalni a párt álláspontja szerint.

A regnikoláris bizottság ülése.

Budapest, június 9. (Saját tud. táv.) A regnikoláris bizottság Wekerle Sándor elnöke alatt ma megállapodásra jutott a horvát pénzügyi egyezmény dolgában.

A burok veszedelemben.

London, június 9. A Standard jelenti Pretóriából: Odaérkezett hivatalos táviratok szerint Soutpansberg kerületben kétségkívül megölték fehérket a benszülöttek. Mivelhogy a burok avval fenyegettek, hogy a vidéket elhagyják, ha nem nyújtanak nekik kellő védelmet, délafrikai rendőrcsapatot küldtek a határra. Bayer tábornok a múlt éjjel a kormány tudtával elutazott, hogy a burok felfegyverzésére 500 fegyvert osszon ki.

Macedonia.

Konstantinápoly, június 9. Az entente nagykövetségehez intézett portaközlemény szerint az utolsó vasuti robbanást pokolgép idézte

elő. A pokolgépet vajküldeménynek bejelentett ládában adta fel egy Mircse nevű komitétagnak ismert szatócs, vagy pedig egy Bogdanov nevű szófiai ember állítólagos könyvküldeményében volt.

Konstantinápoly, jun. 9. Az entente nagykövetségek lépéseket tettek a portánál, hogy kivigyék azt, hogy a macedóniai konzuloknak a februári reformprogramban előterjesztett s a reformok kivételére vonatkozó közbenjárása, mely eddig bevált, teljesen maradjon fenn. Az utolsó időben ugyanis hír szerrint a vilajeti hatóságok megkerülik ezt az intervencziót, támaszkodva a portától adott utasításra, t. i., hogy az intervenczió csak a polgári ügyvivő útján történjék. Továbbá az entente nagykövetségek írásbeli másolatát kérték a Sank Ottomannal kötött szerződésnek a macedóniai csendőrség évi költségére vonatkozólag.

Konstantinápoly, június 9. A szerb ügyvivő tegnap a portánál jegyzéket adott be, a melyben amaz albánok megbüntetését követelik, kik e hó 4-én a vaszilevánczi szerbeket a nerderai őrház közelében megtámadták.

Tangerből,

Washington, június 9. Hadwick tenger-nagy táviratozza Tanagerből a tengerészeti miniszteriumnak: Helyi főkonzulunk kérésére a belga követséghez őrséget adtunk.

Kertészek sztrájkja.

Barcelona, június 9. A zöldségtermelők sztrájkja mindinkább erősödik. A sztrájkolók egy csoportja több zöldségkertészetet elpusztított és több kerttulajdonost tetleg megtámadott. A rendőrség közbelépett és letartóztatta a támadókat.

REGÉNYCSARNOK.

ÉVA.

Írta: Sienkiewicz Henrik. 22

Én egy csúnya öreg? szeretném tudni, hogy hol látott szebbet. De szegény Kazia-ra nézve, aki Suslowski izléstani elveiben nevelkedett, minden öreg ember csúnya.

Konyha helyiségünkbe vonulok vissza és pár perc múlva eredeti személyemben jelenek meg.

Kazia és szülei faggatni kezdenek, hogy mit jelentett ez az álarcz?

— Hogy mit jelentsen ezen álarcz? A dolog nagyon egyszerű. Mi festők gyakran szoktuk egymást kiségiteni és hébe-korba még modellt is állunk egymásnak. Így pl Swiateczki mint vén zsidó állt modellt, hát a képemem nem ismerted fel, Kazia? . . . Én pedig most Cepkowskit segitettem ki. Ez a szokás festők között, különösen Varsóban, hol kevés a modell.

— Eljöttünk hogy meglepetést szerezzünk neked, — szólt Kazia. — Egyébként még soha sem voltam műteremben. Istenem, mily rendtelenség! hát ez így van minden festőnél.

— Alkalmasint!

Suslowski úr azt hangoztatja, hogy jobban szeretné, ha nagyobb rend volna és e tekintetben jövőre alapos változást reményli. Nagy kedvem lett volna a hárfámat fejéhez vágni. Kazia kaczerul mosolyog és azt mondja:

— Egy bizonyos festő létezik, egy nagy semmirekellő, akinél egész másképp lesz, ha én munkához látok. Minden tisztességesen fel lesz állítva és megtisztogatva.

E szavakkal orrocskáját felemeli és a pókhálókat, melyek a műtermet díszítik, tekinti meg.

— Ilyen rendtelenség a vevőkre is visszatartó hatással van. Ha valaki belép, azt gondolja, hogy zsbivásáron van. Itt van pl: ezek a f-gyverek rettenetesen rozsdásak és nem kerülne semmibe, csak a szobalányt kellene behívni, téglát törni s azzal megcsiszolni olyan fényes lenne, mint a Samovár!

— Jézus Mária, ő vevőkről beszél és téglával akarja megcsiszolni az én régi kiásott pánczóljaimat. De Kazia . . .

A boldog Suslowski homlokon csókolja, miközben Swiateczki egy olyan rosszat jelentő hangot ad, mely a vaddisznó rőfögésére emlékeztet.

Kazia ujjával megfenyeget, miközben folytatja:

— Tessék megjegyezni, hogy minden meg fog változni. És ha egy bizonyos úr ma este hozzánk nem jön el, úgy nagyon csúnya lesz s nem fogom többé szeretni.

E szavaknál szeméit betakarta. Nem tagadhatom, hogy mozdulataiban igen keccses.

Én megígérem, hogy elmegyek és jövendő családomat az utcáig elkísérem.

A műterembe visszatérve meglepem Swiateczkit, aki egy előtte fekvő számrubeles bankjeggyel telt csomagot vizsgálgat.

— Mi az?

— Tudod, mi történt?

— Nem!

— Megloptam valakit, mint egy közönséges tolvaj.

— Hogyan?

— Eladtam a hulláimat!

— És ez a vételár?

— Igen, én egy nyomorult uzsorás vagyok!

Én Swiateczkit megölelem és tiszta szívvel szerencsét kívánok neki, mire ő elmeséli, hogy hogyan történt a dolog:

— Elmeneteled után itt ülök a műteremben. Egy úr jön be és kérdezi, hogy én vagyok-e Swiateczki. Erre azt mondom: »szeretném tudni, hogy mért ne lennék én Swiateczki!« Mire ő azt mondja: »én a képét láttam és szeretném megvenni!«

— Jól van, — mondom — de engedje meg, hogy erre azt jegyezzem meg, hogy csak hülye vehet oly haszontalan képet.

— En hülye nem vagyok — válaszol ő, — de rögeszmém van, hogy csak hülyéktől származó képet veszek!

— Ha a dolog így áll — mondom én, — akkor jól van! — Ő a kép árát kérdezte, amire én azt feleltem neki, »mi közöm hozzá!« »Adok önnek ennyit!« »Jól van, ha ezt megfizetni akarja, úgy fizesse ki.« Ő megfizeti és eltávozik.

Hátrahagyott egy látogatójegyet: »Bialkowskij orvos tudor« névre. És így én egy nyomorult uzsorás vagyok és ezzel vége.

— Eljenek a hullák! Swiateczki neked nőstülni kell!

— Inkább fölakasztom magam — szól Swiateczki — én egy nyomorult uzsorás vagyok és semmi más!

XV.

Este Suslowskiéknál vagyok.

Kaziával a kis szalon fülkájában egy pam-lagon ülök.

Suslowski asszony az asztalnál, világos lámpa mellett Kazia kelengyőjének egy darabját varja.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

Budapest, jun. 9.

B uzaáprilisra	—	—	—	—	—	7.88
B uza október	—	—	—	—	—	7.86
Tengeri	—	—	—	—	—	6.26
Rozs okt.	—	—	—	—	—	8.6
Zab ápr.	—	—	—	—	—	6.90
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	11.900

Értéktőzsde

Budapest, jún. 9.

Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wangon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1904. jún. 9-án.

Magyar aranyjárdék 4%	117.75
Magyar koronajárdék	97.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	89
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földtehermentési kötvény	2.05
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Osztrák járadék papirban	98.50
Osztrák járadék papirban	118.50
Osztrák járadék aranyban	99.20
Osztrák korona járadék	1.52
Osztrák államsorsjegyek	16.20
Osztrák magyarban részvény	744.50
Magyar hitelbankrészvény	63.950
Osztrák hitelintézet részvény	6.34
Párisi vista	19.04
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.30
Németbirodalmi márka	239.40
Londoni vista	95.10
20 márkás arany	28.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva
Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag válsztékban,
gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Hirdetmény.

A

„Nagyvárad **Hitelbank** Részvénytársaság“
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett
összeg után **5%-OS** kamatot
fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

739

AZ igazgatóság.

Fehér Jenő

uri és női cipész

Nagyvárad, Fő-utcán lévő Rimanóczy-házban
(Fábry-testvérek fizlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a
főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy
egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátor-
dom felemlíteni, hogy a nagyvárad szaki-
nyu ipariskola cipőszabászati rajzelőadója,
illetve szaktanítója vagyok továbbá a szak-
mánál eltöltött sok éven keresztül a külföl-
dön, valamint hazánk nagyobb városaiban
mint főszabász, munkavezető s hasonló mi-
nőségben a nagyvárad cipőgyárban is hat
évig sikerrel működve magas színvonalon
álló szakképzettségem folytán képes vagyok
a legkényesebb igényeket is kielégíteni s
minden vállalatot a legnagyobb szakértelem-
mel és műizléssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. kö-
zönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltnék.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Szép és finom! Új és divatos !

Nyári különlegességek!

Batisztok, himzett mollok, delainek, grenadinok, ajour-kelmék és igen sok más cikkben valóban bámulatra méltó különlegességek érkeztek.

Kovács L. és Társa,

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Kolozsvár, Vesselényi-utca.

598

Törlesztéses jelzálogkölcsonöket

földbirtokra vagy nagyobb bérházakra

15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 és 60 évi visszafizetésre
féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik legelőnyösebb feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál
===== és szükséges felvilágosítással készséggel szolgál =====

a

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank
Nagyváradon, Teleki-utca.

Ugyanott kölcsönök értékpapírokra, arany és ezüstre jutányos kamat mellett kaphatók.

768